

Spominje isti Aristotel u 4. knjizi *Fizike*, u 2. poglavlju neka ἀγραφα³, nepisane nauke. Treba smatrati da su bile takve kakvi su bili govori pitagorovaca, koje su nazivali matematikom; njih su potajno priopćavali nekim izabranim učenicima. Takve Platon u *Teetetu* spominje da je Protagora običavao ἐν ἀπορρήτῳ⁴ u tajnosti poučavati, a sam Aristotel u 3. knjizi *Retorike* piše da ih je Trazimah običavao držati. A to je bila druga stvar od onih knjiga koje su napisali i čitali učenicima; njih ipak nisu objavljivali; zvali su ih akroamatičkima, akuzmatičkim, ezoteričkim⁵, kako smo opširno pokazali u 6. knjizi 1. sveska.

Platon je, dakle, predavao nekim učenicima neke nepisane nauke u tajnijim razgovorima. To otvoreno piše Simplicije na tom mjestu i to su njegove riječi. No dodaje: »U govorima o dobru u kojima su bili prisutni Aristotel, Heraklid, Hestijej i drugi Platonovi drugovi i opisali ih kao zagonetno rečeno.«⁶ To Platon nikada nije napisao, nego ti njegovi učenici; Filopon to potvrđuje: τὰς ἀγράφους συνουσίας τοῦ Πλάτωνος⁷ – nenapisane Platonove razgovore.

Da je to učinio i Aristotel u knjigama *O dobru* isti Simplicije svjedoči u 1. knjizi *O duši* ovim riječima: »*O filozofiji* zove sada

³ Usp. ARIST. Ph. 209b.13 – 15 ἄλλον δὲ τρόπον ἐκεῖ τε λέγων τὸ μεταληπτικὸν καὶ ἐν τοῖς λεγομένοις ἀγράφοις δόγμασιν.

⁴ Usp. PLATO, Tht. 152.c.8 – 10. Ἄρ' οὖν πρὸς Χαρίτων πάσσοφός τις ἦν ὁ Πρωταγόρας, καὶ τοῦτο ἡμῖν μὲν ἠνίξατο τῷ πολλῷ συρφετῷ, τοῖς δὲ μαθηταῖς ἐν ἀπορρήτῳ τὴν ἀλήθειαν ἔλεγεν;

⁵ To su termini kojima se označavaju učenja koja nisu bila objavljena, nego su bila izlagana u zatvorenom krugu učenika: ἀκροαματικός – koji se tiče usmene nastave, od ἀκροάομαι, ἀκουσματικός – navikao da sluša, od ἀκούω, ἐσωτερικός – unutrašnji, interni.

⁶ ἔλεγεν ἐν τοῖς Περὶ τὰγαθοῦ λόγοις, οἷς Ἀριστοτέλης καὶ Ἡρακλείδης καὶ Ἐστιαῖος καὶ ἄλλοι τοῦ Πλάτωνος ἐταῖροι παραγενόμενοι ἀνεγράψαντο τὰ ῥηθέντα αἰνιγματωδῶς, Nema grčkog teksta, usp. SIMP. in Ph. 9.453.28 – 30; Usp. Također PLATO, Tht. 152.c.8 – 10: Ἄρ' οὖν πρὸς Χαρίτων πάσσοφός τις ἦν ὁ Πρωταγόρας, καὶ τοῦτο ἡμῖν μὲν ἠνίξατο τῷ πολλῷ συρφετῷ, τοῖς δὲ μαθηταῖς ἐν ἀπορρήτῳ τὴν ἀλήθειαν ἔλεγεν;

⁷ Usp. PHLP. in de An. 15.75.34 – 35 Τὰ Περὶ τὰγαθοῦ ἐπιγραφόμενα Περὶ φιλοσοφίας λέγει ἐν ἐκείνοις δὲ τὰς ἀγράφους συνουσίας τοῦ Πλάτωνος ἰστορεῖ ὁ Ἀριστοτέλης· Usp. također PHLP. in Ph. 17.521.14.